

НАРЕДБА № 21 ОТ 12 ДЕКЕМВРИ 2006 Г. ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯ "КОРАБОВОДИТЕЛ"

В сила от 09.03.2007 г.

Издадена от Министерството на образованието и науката

Обн. ДВ. бр.21 от 9 Март 2007г.

Раздел I. Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиване на квалификация по професия 840010 "Корабоводител" от област на образование "Транспорт" и професионално направление 840 "Транспортни услуги" съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия 840010 "Корабоводител", съгласно приложението към тази наредба, определя изискванията за придобиване степен на професионална квалификация за специалностите:

1. 8400101 "Корабоводене - морско" - трета и четвърта степен на професионална квалификация
2. 8400102 "Корабоводене - речно" - трета степен на професионална квалификация.

Чл. 3. (1) Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3 от Закона за професионалното образование и обучение се разработва учебен план и учебни програми за обучението по съответната специалност по чл. 2.

(2) Документацията по ал. 1 за професионално образование се разработва от Министерството на образованието и науката, а за професионално обучение - от обучаващата институция.

Раздел II.

Съдържание на Държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определя равнището на задължителната професионална подготовка в края на обучението по професията, което гарантира на обучаемия възможност за упражняване на професията "Корабоводител".

(2) Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия "Корабоводител" определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и задължителната чуждоезикова подготовка по професията и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);
2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

Чл. 5. С ДОИ по чл. 1 се определят и входящото образователно равнище, изискванията към здравословното състояние на кандидатите за обучение, профилът на професията, целите на обучението, оценяването по време и при завършване на обучението, удостоверяването на придобитата професионална квалификация, необходимата материална база.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 1. Лицата, които са приети за обучение до учебната 2003/2004 г., включително по специалности и професии от професионално направление "Транспорт" от Списъка на специалностите и професиите за професионалните училища на Министерството на образованието, науката и културата от 1993 година, се обучават и завършват обучението си по учебните планове и учебните програми, които са действали при постъпването им.

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 и във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 3. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение към чл. 2

Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация по професията "Корабоводител"

Професионално направление:

840 | Транспортни услуги

Наименование на професията:

840010 | Корабоводител

1. Входни характеристики

1.1. Степен на професионална квалификация и входящо образователно равнище

В табл. 1 са представени специалностите, включени в професията "Корабоводител", съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение (2005 г.), както и входящото минимално образователно равнище за придобиване на съответната степен на професионална квалификация.

Таблица 1

Специалности		Степен на професионална квалификация	Входящо минимално образователно равнище	
			за ученици	за лица, навършили 16 години
1	2	3	4	5
8400101	Корабодене - морско	Трета	Завършено основно образование	Завършено средно образование
		Четвърта	-	Завършено средно

8400102	Кора- бово- дене - речно	Трета	Завършено основно образование	Завършено средно образование
---------	-----------------------------------	-------	-------------------------------------	------------------------------------

1.2. Изисквания към здравословното състояние на кандидатите за обучение

Кандидатът за обучение трябва да отговаря на нормите за здравословна годност за заемане на длъжност "Корабоводител". Здравословната годност се удостоверява с медицинско свидетелство, издадено от транспортно медицинско заведение в съответствие с изискванията за медицинско и психофизиологическо освидетелстване на кандидатите за работа на кораб.

1.3. Ангажираност от страна на бъдещи работодателски организации, които ще наемат обучените и квалифицирани кадри

Съгласно изискването на чл. 24, ал. 1 от Наредба № 6 обучаващите, съвместно с корабоприетелите, трябва да създадат необходимата организация за осигуряване и провеждане на учебна плавателна практика на борда на корабите им съобразно броя, големината и техните райони на плаване, в съответствие с изискванията за провеждане на практиката и съгласувано с Изпълнителна агенция "Морска администрация".

2. Профил на професията

2.1. Дейности, предмети и средства на труда и професионални компетенции по специалности

Основните характеристики на профила на професията, диференцирани по специалности, са представени в табл. 2.

Таблица 2

Описание на трудовите дейности (задачи)	Предмети и средства на труда	Професионални компетенции		
		знания за:	умения за:	професионално-личностни качества
1	2	3	4	5

1. Специалност 8400101 "Корабоводене - морско" - трета степен на професионална квалификация

1. Участие в планирането и провеждането на плаването, определяне на местоположението	Каталози на карти, навигационни карти (включително изображение на електронни карти и информация),	Мореходна астрономия. Навигация. Земни и брегови ориентир - видове, начини на	Използване на небесните тела за определяне местоположението на кораба в границите на приемливата	Дисциплинираност; Готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания, изисквания;
--	---	---	--	--

на кораба.
Носене на
безопасна ходова
и навигационна
вахта

радионавигационни
предупреждения,
секстант, азимутално
огледало,
радионавигационно
обзавеждане, ехолот,
компас, лоции, таблици
за приливи, известия
до мореплавателите,
информация за пътя на
движение на корабите,
радионавигационни
системи, ехолоти,
магнитен компас,
жирокомпас, системи
за управление на
кормилото,
метеоприбори, системи
за определяне
състоянието на
времето, земни и
брегови ориентири.
Международни
правила за
предпазване от
сблъскване на море.
Общи разпоредби за
установяване пътя на
корабите.
Международна
конвенция STCW 78/95.

използването им.
Радионавигационни
системи, ехолоти,
компаси (магнитен и
жирокомпас), принцип
на действие на
приборите.
Системи за управление
на кормилото,
експлоатационни
процедури и
преминаване от ръчно
към автоматично
управление и обратно.
Метеорология,
информация от
метеоприборите на
борда. Характеристики
на различни системи
за определяне
състоянието на
времето, процедури за
предаване на
съобщения и
регистрация.
Съдържание,
приложение и цели на
международните
правила за
предпазване от
сблъскване на море.
Основни принципи за
носене на ходова
навигационна вахта.
Методи, осигуряващи
ефективна работа на
вахтения персонал на
мостика.
Общи разпоредби за

погрешност на прибора
(системата).
Правилно
подбиране, анализирани
и използване на
информацията,
получена от
навигационните карти и
издания.
Определяне
местоположението на
кораба с помощта на
брегови ориентири,
навигационни средства,
включително фарове,
буйове, бакани.
Предварително
пресмятане пътя на
кораба с отчитане
влиянието на ветрове,
приливи, течения и на
очакваната скорост.
Извършване на точни
навигационни
изчисления и
измервания.
Определяне поправките
на компасите.
Определяне
местоположението на
кораба чрез
радионавигационни
системи в съответствие
с препоръките на
производителите и
добрата морска
практика.
Използване на
получената от

Отговорност;
Умения за справяне
с критични ситуации;
Самоконтрол.

установяване
пътищата на корабите.
Команди, подавани на
руля, на български и на
английски език.
Използване на
системите за
вътрешно-корабни
връзки и аварийни
ситуации.

приборите информация.
Настройване на
органите за управление
за работа в оптимален
режим.
Избиране на
най-подходящ способ
за управление на
кормилото, при отчитане
на преобладаващите
метеорологични
условия, състояние на
морето и трафика, а
също и
предполагаемите и
предстоящите маневри.
Извършване на точни
метеорологични
измервания и
наблюдения,
съответстващи на
прехода на кораба.
Анализиране и
използване и на
наличната информация.
Внимателно и
непрекъснато
наблюдаване, в
съответствие с
принципите и
процедурите за
действие при
стандартни и
нестандартни ситуации,
и реагиране по
собствена преценка
съгласно препоръките
на добрата морска
практика.

<p>2. Използване на радиолокатор и автоматизирана радиолокационна система за предпазване от сблъскване (ARPA) и за осигуряване безопасност на плаването</p>	<p>Радиолокатор, автоматизирана радиолокационна система за предпазване от сблъскване (ARPA).</p>	<p>Радиолокатор, основни принципи на радиолокацията и на автоматизираната радиолокационна система за предпазване от сблъскване (ARPA). Основни типове ARPA, характеристики на изображението, експлоатационни изисквания и опасност от предоверяване на ARPA.</p>	<p>Използване на радиолокатор, правилно анализиране на получената информация, като се имат предвид ограниченията на апаратурата, преобладаващите обстоятелства и условия. Откриване на неправилни показания, лъжливи ехосигнали, отражения от морето и др.</p>	<p>Дисциплинираност (готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания, изисквания); Отговорност; Умения за справяне с критични ситуации; Самоконтрол.</p>
<p>3. Действия при аварии</p>	<p>Процедури при спасяване хора на море, при оказване помощ на търпящ бедствие кораб, при авария в пристанище.</p>	<p>Предпазни мерки за недопускане сблъскване или засядане. Първоначални действия след сблъскване или засядане с цел съхраняване мореходността и устойчивостта на кораба. Първоначална оценка на повредите. Предпазни мерки за защита и безопасност на пътниците при аварийни ситуации.</p>	<p>Извършване на първоначални действия след сблъскване или засядане на кораба. Извършване на първоначална оценка на повредите. Съхраняване на мореходността на кораба. Опазване на живота на пътниците.</p>	<p>Дисциплинираност (готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания, изисквания); Отговорност; Умения за справяне с критични ситуации; Самоконтрол.</p>
<p>4. Действия при получаване на сигнал за бедствие на море</p>	<p>Ръководство на IMO (Международна морска организация) за търговски кораб по търсене и спасяване (MERSAR). GMDSS (Глобална</p>	<p>Видове сигнали. Съдържание. Ръководство на IMO за търговски кораб по търсене и спасяване (MERSAR). Процедури и планове</p>	<p>Разпознаване на сигнал за бедствие или на съобщение за авария. Прилагане на процедури и на планове за действие при аварии. Изпълнение заповедите</p>	<p>Дисциплинираност (готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания, изисквания); Отговорност;</p>

	морска система за бедствия и безопасност).	за действия при аварии.	на капитана при прилагане на процедурите и плановете.	Умения за справяне с критични ситуации; Самоконтрол.
5. Използване на Стандартния морски фразеологичен речник на ИМО	Стандартен морски фразеологичен речник на ИМО.	Английски език в писмена и говорима форма.	Използва карти и други навигационни помагала, разбира метеорологична информация и съобщения за безопасност и работа на кораба, поддържа връзка с други кораби и брегови станции, изпълнява задълженията си в състава на многоезичен екипаж, ползва и разбира Стандартния морски фразеологичен речник на ИМО.	Дисциплинираност (готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания, изисквания); Отговорност; Умения за справяне с критични ситуации; Самоконтрол.
6. Предаване и получаване на информация посредством визуална сигнализация	Азбука на Морз, Международен сигнален код.	Използва азбуката на Морз и Международния сигнален код.	Предаване и приемане на светлинни сигнали с азбуката на Морз; Използване на Международния сигнален код.	Дисциплинираност (готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания, изисквания); Отговорност; Умения за справяне с критични ситуации; Самоконтрол.
7. Маневриране на кораба	Процедури при заставане на котва и връзване на кораба.	Влияние на водоизместване, газене, диферент, скорост и запас на вода под кила върху диаметъра на циркулацията и пътя за спиране на кораба.	Избор на безопасни предели на работа на корабния пропульсивен комплекс, рулеви и енергийни системи. Осигуряване безопасност на плаването при	Дисциплинираност; Готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания, изисквания; Отговорност; Умения за справяне

		Влияние на вятъра и на течението върху управлението на кораба. Маневри и процедури при спасяване на човек зад борд. Влияние на плитчините. Надлежащи процедури при заставане на котва и връзване на кораба.	изменение на курса и скоростта на кораба.	с критични ситуации; Самоконтрол.
8. Обработване и подреждане на товари на експлоатационно ниво. Наблюдаване на товаренето, подреждането, укрепването и разтоварването на товари и оказване на грижи за тях по време на рейс	Видове товари, класифицирани по различни признаци. Товарен план на кораба. Наредби за безопасност и инструкции за експлоатационно обзавеждане. Ограничения на кораба за подреждане на товари. Международни правила, норми и кодекси за безопасна практика.	Физико-химични свойства на товарите и класификацията им по различни признаци. Влияние на товара, вкл. на тежки товари върху мореходността и устойчивостта на кораба. Безопасно обработване, подреждане и укрепване на товари, вкл. на опасни и вредни товари, и влиянието им върху човешкия живот и кораба.	Ръководене на товарни операции в съответствие с товарния план на кораба или други документи и установени правила на пристанището. Ръководене обработката на опасни и вредни товари съгласно международните правила, признати норми и кодекси за безопасна практика при товаро-разтоварни операции.	Дисциплинираност; Готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания, изисквания; Отговорност; Умения за справяне с критични ситуации; Самоконтрол.
9. Осигуряване изпълнението на изискванията по предпазване от замърсяване	Конвенции, договори и съглашения, съдържащи мерки за борба със замърсяването. Съоръжения за осигуряване на изискванията за предпазване от	Видове замърсители на морската среда и физико-химичните им свойства. Предпазни мерки за предотвратяване замърсяването на морската среда. Процедури за	Изпълнение на процедурите по предотвратяване на замърсяването на морската среда и предприемане на мерки и средства за борба със замърсяването.	Дисциплинираност; Готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания, изисквания; Отговорност; Умения за справяне с критични ситуации;

	замърсяване.	управление на операциите на кораба и прилагане изискванията на конвенцията MARPOL.		Самоконтрол.
10. Участие при поддържане на кораба в мореходно състояние	Критерии на IMO за устойчивост в изправно състояние при всички условия на натоварване на кораба.	Устойчивост, газене и напрежения. Таблицы, диаграми и устройства за пресмятане на напреженията в корпуса. Основни положения по водонепроницаемост на кораба, конструкция на кораба.	Прилагане на информацията за устойчивост, газене и напрежения. Познаване и използване на таблици, диаграми и устройства за пресмятане на напреженията в корпуса. Осигуряване и поддържане на водонепроницаемост на кораба в съответствие с приетата практика. Предприемане на основни действия в случай на частична загуба на плавателност в неповредено състояние.	Дисциплинираност (готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания, изисквания); Отговорност; Умения за справяне с критични ситуации; Самоконтрол.
11. Предотвратяване, контрол и борба с пожари на борда на кораба	Мерки за пожарна безопасност и средства за гасене на пожари. Корабни инструкции и планове за действие при аварийни ситуации. .	Видове горене. Химическа природа на горенето. Мерки за пожарна безопасност. Системи за пожарогасене. Процедури при евакуация, аварийно изключване и изолиране в зависимост от характера на аварията.	Участие в учения за предотвратяване и борба с пожарите. Използване на противопожарните средства, които се намират на кораба.	Дисциплинираност; Готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания, изисквания; Отговорност; Умения за справяне с критични ситуации; Самоконтрол.

Действия, които трябва да се предприемат в случай на пожар, вкл. пожар на горивна система.

12. Използване на спасителни средства	Спасителни лодки, салове и дежурни лодки, спускащи устройства и приспособления, снабдяване, включително радиообзавеждане на спасителните средства, спътникови радиобуйове, активни отражатели, използвани при търсене и спасяване, хидрокостюми и топлозащитни облекла.	Видове индивидуални и колективни спасителни средства - устройство, инструкции за използване, срокове на освидетелстване и методика за оцеляване на море.	Участие в учения за напускане на кораба и работа със спасителните лодки, салове и дежурни лодки, спускащи устройства и приспособления, снабдяване, радиообзавеждане на спасителните средства, спътникови радиобуйове, активни отражатели, хидрокостюми и топлоизолационни облекла.	Дисциплинираност; Готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания, изисквания; Отговорност; Умения за справяне с критични ситуации; Самоконтрол.
13. Оказване на медицинска помощ на пострадалите на кораба	Медицински ръководства, консултации по радиото, мерки при случаи на заболяване или злополука, типични за корабни условия.	Характер и степен на тежест на травмите или заболяванията. Възможни причини. Лечение за намаляване на опасността за живота на пострадалия.	Прилагане на медицински ръководства и консултации по радиото. Вземане ефективни мерки при случаи на злополука или заболявания, типични за корабни условия.	Дисциплинираност; Готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания, изисквания; Отговорност; Умения за справяне с критични ситуации; Самоконтрол.
14. Спазване на изискванията на законодателството	Конвенции относно безопасността на човешкия живот на море и опазване на морската среда.	Конвенциите относно безопасността на човешкия живот на море и за опазване на морската среда.	Познаване и правилно прилагане на изискванията на законодателството относно безопасността на човешкия живот на море и опазване на морската среда.	Дисциплинираност; Готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания, изисквания; Отговорност; Умения за справяне

с критични ситуации;
Самоконтрол.

1. Специалност 8400101 "Корабоводене - морско" - четвърта степен на професионална квалификация

Упражняването на професията включва изпълнение и на всички дейности, посочени за "Корабоводене - морско" - трета степен на професионална квалификация				
1. Действия при аварии	Апаратура GMDSS, тренажори съгласно изискванията на STCW-95	Изпълнение задълженията на оператор GMDSS. Използване на апаратурата в различни режими на работа. Планове за действие при аварии.	Работа като оператор на GMDSS. Радиообзавеждане в различните райони на GMDSS. Система NAVTEX, DSC връзка при бедствие, спешност и безопасност.	Дисциплинираност; Готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания, изисквания; Отговорност; Умения за справяне с критични ситуации; Самоконтрол.
2. Действия при получаване на сигнал за бедствие на море	Ръководство на IMO за търговски кораб по търсене и спасяване (MERSAR). GMDSS (глобална морска система за бедствия и безопасност).	Сигнали за бедствие на море.	Приемане и препредаване на сигнала веднага след неговото получаване.	Дисциплинираност; Готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания, изисквания; Отговорност; Умения за справяне с критични ситуации; Самоконтрол.
3. Използване на спасителните средства	Спасителни лодки, салове и дежурни лодки, спускащи устройства и приспособления, снабдяване, включително радиообзавеждане на спасителните средства, спътникови радиобуйове, активни отражатели, изпилвани при търсене и спасяване, хидрокостюми и	Видове индивидуални и колективни спасителни средства, устройство, инструкции за използване, срокове на освидетелстване и методика за оцеляване на море.	Отговорност за състоянието на спасителните средства и работа с тях при учения и реални условия.	Дисциплинираност; Готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания, изисквания; Отговорност; Умения за справяне с критични ситуации; Самоконтрол.

	топлозащитни облекла.			
4. Предотвратяване, контрол и борба с пожари на борда на кораба	Средства за гасене на пожари. Корабни инструкции и планове за действие при аварийни ситуации.	Видове пожари. Химическа природа на горенето. Мерки за пожарна безопасност. Системи за пожарогасене. Процедури при евакуация, аварийно изключване и изолиране в зависимост от характера на аварията. Действия, които трябва да се предприемат в случай на пожар, вкл. пожар на горивна система.	Ръководене на палубната аварийна група по време на учения и в реални условия.	Дисциплинираност; Готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания, изисквания; Отговорност; Умения за справяне с критични ситуации; Самоконтрол.
Специалност 8400102 "Корабоводене - речно" - трета степен на професионална квалификация				
1. Участие в планирането, подготовката на кораба за плаване и провеждане на плаването	Международни и национални нормативни документи, касаещи корабоплаването по Европейските вътрешни водни пътища (ЕВВП). Речни лоции, лоцмански карти, хидрометеорологични бюлетини, навигационни пособия. Технически средства за обезпечаване на безопасността на корабоплаването.	Основи на картографията, геодезията и теоретичната лоция. Основи на хидрологията и морфологията на ЕВВП. Правният режим за корабоплаването по река Дунав и ЕВВП. Правила за плаване по ЕВВП, в частност по река Дунав. Местни правила за плаване по р. Дунав. Навигацията, речната лоция, маневрирането и осигуряването на безопасността на	Планиране на рейса. Поддържане в актуален вид на хартиен и електронен носител на базата данни и използване на навигационните пособия и речните лоции и лоцмански карти, необходими за безопасно и ефективно провеждане на плаването. Определяне на безопасен маршрут и скорост в зависимост от особеностите на района и хидрометеорологичната обстановка.	Творческо мислене, Професионализъм; Отговорност; Организираност, самостоятелност и инициативност; Умение за бърза оценка на приоритетите при наличие на променящи се обстоятелства; Концентрация на вниманието, наблюдателност и ориентиране в пространството; Дисциплинираност и прецизност при спазване на

корабоплаването.
Управление на кораба при различни условия и режими на плаване.
Принципи на действие и използване на техническите средства за корабостроене.

Определяне мястото на кораба по лоцманско описание чрез използване на характерни особености, брегове и плаващи ориентири. Определяне мястото на кораба и на безопасен маршрут чрез използване на техническите средства за корабостроене.
Определяне на маневрените характеристики на кораба при различно газене и скорост, както и особеностите при плаване с единичен кораб, бордово свързана група, влачен или тласкан състав.

инструкции и процедури;
Издръжливост при продължително физическо и психическо натоварване.

2. Участие в маневрирането на кораба, формиране и обвързване на състави за плаване по и срещу течението

Схеми, макети, видеоматериали, инструкции и указания.
Моторни кораби, тласкачи, влекачи и несамоходни екипажни и безекипажни кораби за провеждане на практически занятия.

Маневрени качества и характеристики на кораба.
Сили, създавани от средствата за управление на кораба.
Методи за маневриране, заставане и обвързване на кораб към понтон, бряг или други кораби при различни хидрометеорологични условия.
Принципи, съображения и

Маневриране и управление на кораба и състава при извършване на различните видове маневри съобразно хидрометеорологичните условия.
Формиране и обвързване на бордово свързана група и на състави за тласкане и влачене. Оценка, извършване на разчетите и маневриране за заставане на кораб и

Дисциплинираност и прецизност при спазване на инструкции и процедури;
Усет за ориентиране в пространството;
Усет за оценка на скорост и дистанция;
Умение за оценка на бързо променяща се обстановка и обстоятелства и способност за взимане на бързо и адекватно решение;
Концентрация на

		<p>практика за формиране на бордово свързана група и на състави за тласкане и влачене.</p> <p>Принципи, разчети и практика при маневриране за заставане на кораб и състав на котва.</p> <p>Правила, принципи и практика при шлюзоване на кораби и състави.</p> <p>Опасности при преминаване през критични участъци.</p>	<p>състав на котва.</p> <p>Оценка, извършване на разчети и прецизни действия при шлюзоване на кораби и състави.</p> <p>Оценка на риска и предприемане на допълнителни мерки за обезпечаване на безопасното плаване при преминаване през критични участъци.</p> <p>Безопасна работа и използване на лични предпазни средства.</p>	<p>вниманието и наблюдателност;</p> <p>Издръжливост при продължително физическо натоварване;</p> <p>Професионализъм; и чувство за отговорност.</p>
<p>3. Участие в експлоатацията и поддръжката на кораба, корабните силови уредби, машини, системи и механизми</p>	<p>Макети на корабни конструкции.</p> <p>Корабни двигатели с вътрешно горене (КДВГ), корабни системи и механизми, обезпечавачи работата на КДВГ и корабния пропульсивен комплекс.</p> <p>Корабни рулеви устройства.</p> <p>Корабни палубни механизми и устройства.</p> <p>Корабни спасителни средства.</p>	<p>Конструктивно устройство на кораба, корабен набор, обшивка, напречни прегради, товарни и др. помещения.</p> <p>Устройство и принцип на действие на КДВГ, на системите и механизмите, обезпечавачи работата и контрола на работните параметри на КДВГ и корабния пропульсивен комплекс.</p> <p>Устройство, принцип на действие на видовете корабни рулеви устройства и правила за тяхната експлоатация.</p> <p>Устройство, принцип на</p>	<p>Оценяване навигационните качества на кораба.</p> <p>Безопасна работа и обслужване на системите и механизмите, обезпечавачи работата на КДВГ и корабния пропульсивен комплекс.</p> <p>Безопасна работа и обслужване на корабните рулеви устройства.</p> <p>Безопасна работа и обслужване на палубните механизми и устройства (котвено, вързално, лодъчно и подемно).</p> <p>Такелажни работи.</p> <p>Безопасна работа и</p>	<p>Дисциплинираност и прецизност при спазване на инструкции и процедури;</p> <p>Технически усет;</p> <p>Концентрация на вниманието и наблюдателност;</p> <p>Издръжливост при продължително физическо натоварване;</p> <p>Професионализъм и чувство за отговорност.</p>

		действие на палубните механизми и устройства и правила за тяхната експлоатация. Видове и предназначение на корабните спасителни средства и правила за тяхната поддръжка и експлоатация.	обслужване на корабните спасителни средства.	
4. Участие в товаро-обработката на кораба и грижите за товара по време на рейс	Нормативни документи, регулиращи изискванията, свързани с товарообработката на кораба и грижите за товара по време на рейс. Корабни документи, предоставящи информация за товароподемността, товароместимостта, устойчивостта, местната и надлъжната здравина на кораба и запасната плавучест. Инструкции и примерни схеми за натоварване. Моторни кораби, несамоходни екипажни и безекипажни кораби за провеждане на практически занятия.	Класификация и свойства на товарите. Технологии за обработка, превоз и съхранение на товарите. Влияние на товара, натоварването и укрепването на товарите върху мореходността, устойчивостта, местната и надлъжната здравина и запасната плавучест на кораба. Съставяне на товарен план на кораба. Опасни свойства на товарите, специални изисквания за превоз на опасни товари, вредното им влияние върху човека и обкръжаващата го среда и мерки за предотвратяване или намаляване на неговото вредно влияние.	Използване на справочна и помощна литература. Оценяване на експлоатационните характеристики и навигационните качества на кораба /товароподемност, товароместимост, устойчивост, местна и надлъжна здравина на кораба, запасна плавучест. Изготвяне на товарен план на кораба, товарни и митнически документи.	Дисциплинираност и прецизност при спазване на инструкции и процедури; Технически усет и математически способности; Усет за ориентиране в пространството; Професионализъм и чувство за отговорност.

5. Участие в действията на екипажа при извънредни обстоятелства

Рамкови процедури за действия при:

- пожар на борда на кораба;
- борба с нахлуваща задбордна вода;
- използване на спасителни средства;
- оказване помощ на човек зад борда;
- оказване помощ на кораб, търпящ бедствие;
- замърсяване или възникване на опасност от замърсяване;
- оказване на първа медицинска помощ в случай на злополука или заболяване, типично за корабни условия;
- снемане на кораб от засядане;
- предотвратяване или ограничаване на последствията от терористичен акт на кораба.

Видове сигнали и начини на оповестяване на аварийна ситуация на кораба.

Видове пожари и химическа природа на горенето, условия за възникване пожар на кораба и явленията, съпровождащи пожара, системи за пожарогасене и действия, които трябва да се предприемат в случай на пожар.

Процедури за изолиране на помещения и отсеци и процедури за евакуация в зависимост от характера на пожара.

Норми и изисквания за осигуряване непотопимостта на кораба.

Водонепроницаемите прегради и закрития.

Методи за ограничаване нахлуването на задбордна вода в корпуса на кораба.

Корабни водоотливни средства и тяхното използване. Корабни спасителни средства - изисквания, видове и

Разпознава видовете сигнали за оповестяването на аварийна ситуация на кораба.

Оценява обстановката и действия съгласно приложимите инструкции и указанията на капитана при възникване на различните аварийни ситуации на кораба.

Използва по предназначение противопожарните средства.

Използва средствата за ограничаване нахлуването на задбордна вода в корпуса на кораба.

Използва корабните водоотливни средства.

Поддържа в готовност и използва корабните спасителни средства.

Действа в съответствие с изискванията за безопасност при оказване помощ на кораб, търпящ бедствие, или на човек зад борда.

Предприемане на превантивни действия и използване на средства за ограничаване вредното въздействие при замърсяване.

Дисциплинираност и прецизност при спазване на инструкции и процедури;

Усет за ориентиране в пространството;

Умение за оценка на бързо променяща се обстановка и обстоятелства и способност за взимане на бързо и адекватно решение;

Професионализъм и чувство за отговорност.

начини на използване.

Откриване,
оповестяване и
действия при оказване
помощ на човек зад
борда.

Откриване,
оповестяване и
действия при оказване
на помощ на кораб,
търпящ бедствие.

Норми и изисквания за
опазване на водите от
замърсяване при
корабоплаване.

Мерки за
предотвратяване или
намаляване вредното
въздействие при
замърсяване.

Типични заболявания
при корабни условия и
мероприятия за
оказване на
медицинска помощ в
случай на заболяване
или злополука.

Методи и средства за
снемане на кораб от
засядане.

Превантивни действия
за предотвратяване на
терористичен акт на
кораба.

Действия и поведение
на екипажа при
осъществен
терористичен акт на
кораба.

Оказване на
медицинска помощ в
случай на злополука
или заболяване,
типично за корабни
условия.

Прилагане на начините
на поведение и
действие при
извършване на
терористичен акт на
кораба.

6. Участие в приемането, обработването, предаването, класификацията и съхраняването на информация	Корабни радиотехнически средства за свързка. Технически средства и програмно осигуряване за получаване, обработка и изпращане на информация. Корабни дневници. Стандартен речник, разговорник за радиосвързка на Комитета по вътрешен транспорт към ООН.	Принципи на действие и използване на корабните радиотехнически средства за свързка, използвани по ВВПЕ. Технически средства и приложен софтуер, използван за получаване, обработка и изпращане на информация. Правила и изисквания за водене на корабните дневници и документацията. Често употребявани термини и изрази в корабоплаването на официалните езици на ДК.	Работа с корабните радиотехнически средства за свързка. Работа с техническите средства и приложния софтуер, използван за получаване, обработка и изпращане на информация. Водене на корабните дневници и документация. Владее на един език от официалните езици на ДК. Използване на често употребяваните термини и изрази в корабоплаването - на официалните езици на ДК.	Дисциплинираност и прецизност при спазване на инструкции и процедури; Умение за устно и писмено изразяване; Професионализъм и чувство за отговорност.
---	--	--	--	---

2.2. Тенденции в развитието на професионалното направление

Към настоящия момент българският морски и речен флот изпитват недостиг на квалифицирани кадри. С предстоящото членство на Република България в Европейския съюз, както и с развитието на Европейски транспортен коридор № 7, се очаква значително нарастване на търсенето на квалифицирани кадри в областта на корабоводенето, включително и от чужди корабни оператори.

2.3. Възможности за професионална реализация

Придобилите трета степен на професионална квалификация по професията "Корабоводене" могат да придобият правоспособност при условията на Наредба № 6 за компетентност на морските лица в Република България, което им дава право да заемат корабна длъжност "рулеви".

Придобилите четвърта степен на професионална квалификация по професията "Корабоводене" придобиват правоспособност съгласно Наредба № 6 за компетентност на морските лица в Република България, което им дава право да заемат корабна длъжност "вахтен помощник-капитан" - правоспособност шурман II степен.

Придобилите трета степен на професионална квалификация по професията "Корабоводене" имат възможност след проведен плавателен стаж и успешно положени изпити за придобиване на правоспособности и права по изискванията на Наредба № 6 за

компетентност на морските лица в Република България, както следва:

- за корабоводене - морско: "Капитан на плаващо техническо средство"; "Правоспособност щурман III степен";
- за корабоводене - речно: "Щурман местно плаване"; "Щурман вътрешно плаване"; "Капитан вътрешно плаване"; "Водач на несамоходен кораб"; "Капитан на плаващо техническо средство".

2.4. Възможност за повишаване на професионалната квалификация

Придобилите трета степен на професионална квалификация по едната специалност от професията "Корабоводене" могат да продължат обучението си по другата специалност, като обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления, отрасловата задължителна професионална подготовка и част от специфичната по професията подготовка се зачитат.

Придобилите трета степен на професионална квалификация по специалността "Корабоводене - морско" могат да продължат обучението си и за придобиване на четвърта степен на професионална квалификация, като обучението им по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления, отрасловата задължителна професионална подготовка и специфичната по професията подготовка се зачитат.

Придобилите трета степен на професионална квалификация по професията "Корабоводене" могат да продължат обучението си по професиите "Корабен монтьор" или "Корабен техник", като обучението им по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления, част от отрасловата задължителна професионална подготовка и част от специфичната по професията подготовка се зачитат в съответствие с Държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по тези професии.

3. Цели на обучението

Основна цел на обучението е придобиването на необходимите знания, умения и опит от обучаваните и подготовката им за изпълнение на техните задължения на борда на кораба в съответствие с нормативните изисквания.

3.1. Цели за формиране на ключови компетенции при обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- упражнява професията, като спазва правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда;
- умее да работи в екип и да разбира своята роля в общата работа на екипажа;
- владее писмено и говоримо в необходимата степен чужди езици;
- умее да работи с компютър, като създава документи, текстове и таблици, ползва електронни карти и ги актуализира;
- притежава необходимите знания, умения, управленски компетенции и мотивация за повишаване на квалификацията си;
- познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда, разбира договорните отношения между работодател и работник;
- познава пазарните отношения, мястото и ролята в тях на отделните лица, фирмите, институциите и държавата в областта на

транспорта.

3.2. Цели за формиране на базисни компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията" при обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от направление "Транспортни услуги"

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- разбира важността на процесите за осигуряване на безопасно корабоплаване, опазване на човешкия живот и опазване на околната среда;
- решава проблеми, свързани с предотвратяване и овладяване на критични и аварийни ситуации;
- показва убеденост в необходимостта от ефективни мероприятия за икономически изгодна експлоатация на кораба;
- съхранява и поддържа в съответствие с изискванията материалните ресурси, контролно-измервателните уредби и апаратури и контролно-проверочните документи и литература;
- умее да разчита чертежи и да работи с техническа документация.

3.3. Цели за формиране на специфични компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията" при обучението по специфичната за професията и специалността задължителна професионална подготовка

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава основните способности и методи, свързани с безопасността на корабоплаването;
- разчита и поддържа в актуален вид карти, навигационна литература и помагала;
- познава структурната йерархия в корабоплаването и правомощията на длъжностните лица;
- прилага изискванията за опазване на околната среда;
- прилага международни и национални изисквания при експлоатацията на кораба;
- прилага и контролира изпълнението на нормативните изисквания за опазване човешкия живот при корабоплаване;
- умее да прогнозира, открива, оценява и решава проблеми, свързани с безопасната експлоатация на кораба;
- умее да работи с корабното оборудване и с техниката в съответствие с правилата за безопасна работа и опазване на околната среда;
- поддържа корпуса, устройствата, системите и механизмите в съответствие с приложимите международни и национални изисквания;
- използва техническите средства за корабоводене;
- осъществява комуникация с други кораби и брегови станции;
- изпълнява задълженията си като член на палубна команда по време на плаване, на кораба и при поддържане на кораба в мореходно състояние;
- знае и участва в основните дейности, свързани с безопасно натоварване, подреждане, укрепване на товарите, грижи по време на рейса и при разтоварване на кораба;
- умее да работи в екип.

3.3.1. Специалност 8400101 "Корабоводене - морско"

3.3.1.1. Специалност 8400101 "Корабоводене - морско" - трета степен на професионална квалификация

След завършване на обучението по професията и придобита трета степен на професионална квалификация обучаваният трябва да:

- изпълнява функционалните задължения на корабен рулеви съгласно изискванията на корабните компании;
- познава общата терминология на български и английски език;
- използва жиро- и магнитни компаси;
- спазва командите, подавани на руля;
- умее да преминава от ръчно към автоматично управление на руля и обратно;
- наблюдава вкл. и съобщения за приблизително направление на звуков сигнал, светлина или друг обект в градуси или

четвърти;

- използва термини и определения, свързани с кораба и експлоатацията му;
- използва системите за вътрешно-корабна връзка и аварийна сигнализация;
- разбира командите и поддържа връзка с лицата от командния състав, носещи вахта;
- знае процедурите по носене, сдаване и напускане на вахта;
- знае основни действия, свързани с опазване на околната среда;
- прилага на практика правилата за предотвратяване сблъсъка на кораби по море;
- знае сигналите и задълженията при аварийни ситуации;

- знае и прилага сигналите за бедствия, подавани с пиротехнически средства, спътникови аварийни радиобуйове и отражатели, използвани при търсене и спасяване;

- поддържа кораба в мореходно състояние.

3.3.1.2. Специалност 8400101 "Корабоводене - морско" - четвърта степен на професионална квалификация

След завършване на обучението по професията и придобита четвърта степен на професионална квалификация обучаваният трябва да:

- изпълнява функционалните задължения на вахтен помощник-капитан съгласно изискванията на корабните компании;
- познава общата терминология на български и английски език;
- използва жиро- и магнитни компаси;
- подава командите на руля;
- умее да преминава от ръчно към автоматично управление на руля и обратно;
- наблюдава вкл. и съобщения за приблизително направление на звуков сигнал, светлина или друг обект в градуси или

четвърти;

- използва термини и определения, свързани с кораба и експлоатацията му;

- използва системите за вътрешнокорабна свръзка и аварийна сигнализация;
- подава команди и поддържа връзка с лицата от командния състав, носещи вахта;
- знае процедурите по носене, сдаване и напускане на вахта;
- знае основни действия, свързани с опазване на околната среда;
- прилага на практика правилата за предотвратяване сблъсъка на кораби по море;
- знае сигналите и задълженията при аварийни ситуации;
- знае сигналите за бедствия, подавани с пиротехнически средства, спътникови аварийни радио-буйове и отражатели, използвани при търсене и спасяване;
- поддържа кораба в мореходно състояние;
- изпълнява задълженията на оператор GMDSS;
- изпълнява нормите и изискванията за поддържане и експлоатация на аварийно-спасителното и противопожарно имущество.

3.3.2. Специалност 8400102 "Корабоводене - речно"

След завършване на обучението по специалността обучаваният трябва да:

- изпълнява функционалните задължения на член от палубна команда;
- използва и актуализира на хартиен и електронен носител необходимата навигационна информация;
- определя безопасен маршрут за плаване в зависимост от хидрометеорологичната обстановка и особеностите на района;
- определя маневрените характеристики на кораба;
- осъществява радиосвръзка с корабни и брегови радиостанции в съответствие с действащото законодателство;
- владее чужди езици от официалните езици на Дунавската комисия в степен, позволяваща му да обменя навигационна информация, да води професионални разговори, да изработва необходимите документи и да ползва навигационна, справочна и помощна литература;
- познава особеностите на речното корабоплаване и на експлоатацията на речния флот;
- действа в състава на корабните команди при маневриране на кораба и сформирани на състави;
- разпознава видовете сигнали за оповестяването на аварийна ситуация на кораба и действа в състава на корабните команди при различните корабни разписания за защита на кораба и лицата на борда;
- изготвя и разчита товарни и митнически документи, участва в товароразтоварните операции на кораба;
- работи с корабните системи, механизмите и устройствата.

4. Съдържание на обучението

Обучението по задължителната професионална подготовка, включващо теория и практика по професията, се регламентира с учебен план и учебни програми, които се разработват на базата на ДООИ за придобиване на квалификация по професията "Корабоводител" - трета и четвърта степен на професионална квалификация.

Учебният план се изгражда върху основата на учебна предметна или модулна система. Изучават се учебни предмети или модули, в които се излагат системни научни знания, съобразени с възрастовите и познавателните особености на обучаваните.

Учебната програма определя целите и задачите на обучението по съответния учебен предмет или модул от учебния план, представя тематично съдържанието на учебния материал, дава най-общи методически указания за организацията и провеждането на обучението.

Съдържанието на обучението по професията "Корабоводител" - трета степен на професионална квалификация, е представено в табл. 3.

Таблица 3

Съдържание на обучението	
професионални компетенции	тематични области
1	2
Обща задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления	
1. Работа с оборудване и офис техниката в съответствие с правилата за безопасна работа и опазване на околната среда.	Здравословни и безопасни условия на труд; Кодекс на труда; Охрана на труда; Екология и опазване на околната среда; Пожарна и аварийна безопасност.
2. Ефективна търговска експлоатация на кораба.	Обща теория на пазарното стопанство; Икономически субекти на бизнеса; Бизнес план; Предприемачество.
3. Консултира клиенти, задава въпроси, форму-	Видове общуване; Принципи на деловото

лира проблеми. Правила за водене на делова кореспонденция.	общуване;
Участва при разпределяне на задачите, съдейства и търси помощ от членовете на екипа, отнася се с чув- ство за отговорност при изпълнение на задачите, които са му възложени.	Индивидуално трудово поведение; Групово трудово поведение; Мотивация.
4. Разбира своята роля в трудовия процес, съзнава необходимостта от пови- шаване на квалифика- цията си.	Управление на персонала: - определяне на потребно- стите от персонал; - подбор, назначаване, освобождаване; - организиране на трудовия процес; - оценяване и заплащане на труда.
5. Познава пазарните отношения, мястото и ролята на отделните лица, фирмите, институ- циите и държавата в тях.	Обекти и субекти на пазара; Икономически процеси, явления и отношения; Стопанско устройство на обществото; Документи и документооборот.
6. Познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда и вътрешната нормативна база, разби- ра договорните отноше-	Трудов договор и трудови правоотношения; Работно време, почивки, отпуски; Права и задължения; Трудови спорове и разреша- ването им;

ния между работодател и работник.	Социално осигуряване и лично застраховане.
7. Ползва програмни продукти, свързани с професионалната дейност.	Създаване на комплексен документ с текстова, изчислителна и графична част и отпечатването му върху периферно устройство.
8. Осъществява комуникация на чужд език на работното място.	Най-често употребявана лексика - четене на текстове (стандартни, нормативи, каталози, инструкции, указателни надписи и др.), участие в разговор (елементарни изрази и прости изречения); Думи и изрази, свързани с професионалните задачи (каталози, инструкции, упътвания, параметри, схеми) - говоримо и писмено.
Отраслова задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионалното направление	
9. Изпълнява функционалните задължения на член от палубна команда. Води наблюдение за осъществяване на безопасна вахта. Осъществява комуникация на възприетите в корабоплаването официални езици. Осъществява радио-	Чуждоезикова подготовка; Национални и международни регламенти за носене на безопасна вахта; Национални и международни регламенти за радиосвързките при корабоплаване; Основи на радиопредаването; Технически средства за комуникации, търсене и спасяване.

свързка с корабни и брегови радиостанции в съответствие с приложимото законодателство. Осъществява комуникации и изпълнява задължения при товаро-разтоварните операции.

Специфична за специалност "Корабоводене - морско" - трета степен на професионална квалификация - задължителна професионална подготовка

10. Планиране и провеждане плаването. Определяне местоположението на кораба.	Мореходни качества на кораба: Непотопяемост, устойчивост, ходкост и управляемост, плавателност, водонепроницаемост и здравина на корпуса; Навигационна геометрия; Земен и корабен магнетизъм; Навигационна картография; Графично и автоматично изчисляване пътя на кораба; Определяне мястото на кораба със зрителни и технически средства; Спътникова навигация; Плаване на кораба в условия на приливи и отливи и при особени обстоятелства; Плаване по ортодромия; Навигационно осигуряване и
--	--

планиране на рейса;
Общи сведения от сферична
геометрия;
Определяне положението на
светилата на небесната сфера;
Видимо денонощно движение
на светилата (звезди, Луна,
Слънце);
Основи на измерване на
времето;
Извършване на звездни
наблюдения и решаване на
задачи;
Използване на ежегодници,
справочници и други
астрономически помагала;
Определяне мястото на кораба
по едновременни и разно-
временни наблюдения на
светилата;
Частни случаи на определяне
мястото на кораба;
Принцип на действие,
устройство и експлоатация на
жирокомпасите;
Основни конструктивни
елементи и системи на
електронавигационните
прибори;
Радионавигационни средства;
Радионавигационни системи;
Радиолокационни станции;

	Хидроакустични средства.
11. Носене на безопасна навигационна вахта в реални условия.	<p>Основи на маневрирането; Маневриране при разминаване с две и повече цели с изменение на корабните елементи на движение; Използване на ARPA; Международни правила за предпазване на съдовете от сблъсък на море; Обща океанография; Световен океан - физически качества на морската вода; Морски течения; Морски вълни; Приливи и отливи.</p>
12. Наблюдение и ръководене на товаро-разтоварните операции, подреждане, укрепване и грижа за товара при преход на море.	<p>Класификация на корабите за превоз на товари по море; Сухотоварни кораби; Товарене и разтоварване на сухотоварните кораби; Класификация на товарите и транспортни характеристики.</p>
13. Изпълнение на изискванията за опазване човешкия живот на море и предпазване на водата от замърсяване.	Международно морско право.
14. Прилагане на изискванията на законодателството.	

15. Поддържане на кораба в мореходно състояние.	Общи сведения за устройството на кораба; Корабен такелаж, въжета и работа с тях; Поддържане и боядисване на кораба; Спасителни средства на кораба; Аварийно-спасително дело; Управление на кораба; Организация на търговски кораб; Електронавигационни уреди на кораба; Радионавигационни системи; Сигнално дело; Общометална практика.
16. Предотвратяване, контрол и борба с пожари на борда на кораба в реални условия.	Аварийно-спасително дело; Общи сведения за корабните системи, основни конструктивни елементи; Общокорабни системи; системи за пожарогасене; Корабни учения и тренировки по гасене на пожари и запусване на пробойни; Методика за оцеляване на море.
17. Използване на спасителни средства в критични ситуации.	Спасителни средства на кораба; Търсене и спасяване; Оказване на помощ на море и снемане на заседнал кораб.

18. Оказване на медицинска помощ на море.	<p>Медицинско ръководство за оказване на медицинска помощ на море;</p> <p>Международно регламентиране на радиосвръзките на кораба;</p> <p>Основи на радиопредаването;</p> <p>Цифрово селективно повикване и радиотелекс;</p> <p>Сателитна подсистема в GMDSS.</p>
---	---

Специфична за специалност "Корабоводене - морско" - четвърта степен на професионална квалификация - задължителна професионална подготовка

19. Усъвършенстване на изпълнението задълженията на вахтен и дежурен помощник-капитан.	<p>Тренажорна подготовка съгласно изискванията на STCW-95.</p> <p>Квалификационна подготовка по "Усъвършенстване изпълнението задълженията на вахтен и дежурен помощник-капитан" по програма, утвърдена от ИАМА.</p>
--	--

Специфична за професията "Корабоводене - речно" - трета степен на професионална квалификация - задължителна професионална подготовка

20. Планирането, провеждане на плаването, маневриране на кораба, формиране и обвързване на състави.	<p>Нормативни изисквания, регулиращи корабоплаването по р. Дунав и ЕВВП;</p> <p>Основни положения за плаване по р. Дунав;</p> <p>Хидрология и морфология на ЕВВП, теоретична логия;</p>
---	---

Навигация, картография,
геодезия и частна лoция;
Безопасно управление и
експлоатация на кораба при
различни условия и режими на
плаване;
Маневриране на кораба,
маневрени качества и
характеристики;
Формиране на състави;
Шлюзоване на кораби и
състави;
Преминаване през критични
участъци;
Технически средства за
корабоплаване.

21. Безопасна експлоа-
тация и поддръжка на
кораба, корабните сило-
ви уредби, машините, сис-
темите и механизмите.

Теория и устройство на
кораба;
Устройство, принцип на
действие и експлоатация на
корабните силови уредби,
машини, системи и механизми;
Устройство, принцип на
действие и експлоатация на
корабните устройства;
Спасителни средства,
предназначение и правилата за
тяхната поддръжка и
експлоатация;
Корабен такелаж;
Поддръжане на кораба,
корабно малярство.

22. Товарообработка на кораба и грижи за товара по време на рейс.

Класификация и свойства на товарите;
Обработка, превоз и съхранение на товарите;
Влияние на товара върху мореходността, устойчивостта, местната и надлъжната здравина и запасната плавучест на кораба;
Товарен план на кораба;
Превоз на опасни товари.

23. Действия при извънредни обстоятелства.

Оповестяване възникването на аварийна ситуация на кораба;
Борба с пожар на борда на кораба;
Борба с нахлуването на задбордна вода в корпуса на кораба;
Оказване помощ на човек зад борда;
Оказване помощ на кораб, търпящ бедствие;
Опазване водите от замърсяване при корабоплаване;
Оказване на първа медицинска помощ;
Снемане на кораб от засядане;
Заплаха от терористичен акт на кораба;
Действия при терористичен акт

	на кораба.
24. Приемане, обработка, предаване, класификация и съхраняване на информация.	Корабни радиотехнически средства за свързка; Водене на корабни дневници и документация; Стандартни термини и изрази, използвани в корабоплаването, на официалните езици на ДК.

5. Система за оценяване и сертифициране

Оценяването на знанията, уменията и професионално-личностните качества на обучаваните в институциите на системата за професионално образование и обучение е в съответствие с изискванията на Наредба № 3 от 2003 г. (ДВ, бр. 37 от 2003 г.).

При оценяването се установява степента на постигане на поставените цели и подцели на обучението.

Оценяването се извършва на три нива - входящо, междинно и изходящо.

Оценките от проверките се изчисляват по шестобалната система.

5.1. Оценяване на входа

Удостоверяването на входящото образователно ниво на обучаван без професионална квалификация се осъществява чрез свидетелство за завършено основно образование или чрез диплома за средно образование при прием след средно образование.

Удостоверяването на входящото квалификационно равнище на обучаван, който желае да придобие четвърта степен на професионална квалификация, се осъществява чрез свидетелство за придобита трета степен на професионална квалификация.

5.2. Оценяване на междинно ниво

5.2.1. Оценяване по теория:

За оценяване по теория обучаващите формулират качествени и количествени критерии за поставяне на оценки по шестобалната система:

Слаб 2 - обучаваният не е овладял терминологията, не умее да представи усвоените знания;

Среден 3 - обучаваният е овладял терминологията и умее да описва основни факти, процеси, явления, закони и зависимости;

Добър 4 - обучаваният разбира и умее да прилага усвоените знания в познати ситуации;

Много добър 5 - обучаваният прилага усвоените знания в нови ситуации, анализира процеси, явления и др.;

Отличен 6 - обучаваният прилага усвоените знания в нови ситуации, прави оценки и сравнения, изгражда становища и умее да ги защитава.

5.2.2. Оценяване по практика:

За оценяване по практика обучаващите формулират качествени и количествени критерии за поставяне на оценки по

шестобалната система:

Слаб 2 - обучаваният не умее да прилага усвоени знания при изпълнение на практическо задание, не спазва правилата за безопасно и безаварийно плаване, правилата за опазване на човешкия живот и опазване на околната среда, не спазва правилата за безопасен труд по предварително дадените указания;

Среден 3 - обучаваният умее да изпълнява отделени операции в позната ситуация, по предварително дадени указания, спазвайки правилата за безопасен труд.

Добър 4 - обучаваният умее да осмисли и изпълни самостоятелно поставена практическа задача в позната ситуация по предварително дадени указания, спазвайки правилата за безопасен труд;

Много добър 5 - обучаваният умее да осмисли и изпълни самостоятелно поставена практическа задача в непозната ситуация по предварително дадени указания, спазвайки правилата за безопасен труд;

Отличен 6 - обучаваният умее да осмисли и изпълни самостоятелно поставена практическа задача в непозната ситуация, да състави план за работа, да разпределя работата между членовете на екипа, с който работи; да изпълни поставена практическа задача, спазвайки правилата за безопасен труд, както и да оцени качеството на работата - своята и на всеки член от екипа.

5.2.3. Оценяване при обучение, организирано на модулен принцип

При обучение, организирано на модулен принцип, се разработва система за оценяване, която включва:

- описание на професионалните компетенции, които ще бъдат проверявани при всяко изпитване;
- определяне на минималния брой точки, при който обучаваният се счита за издържал (овладял е минималните знания и умения, необходими да продължи обучението);
- определяне на критерии за оценяване на всяка задача от изпитването;
- въвеждане на коефициент на тежест за всяка изпитна процедура при оформяне на окончателната оценка;
- задаване на формула (скала) за изчисляване на оценката по шестобалната система.

5.2.4. Инструменти за оценяване

Инструментите за оценяване са тестове, практически задания, устни и писмени изпити, практически задачи и други. Разработват се по различните модули в съответствие със зададеното равнище на професионални компетенции, посочено в "Цели на обучението".

5.3. Оценяване на изхода от обучението

Изпитите за придобиване степен на професионална квалификация са по теория на професията и по практика на професията и се провеждат по национални изпитни програми, утвърдени от министъра на образованието и науката, в съответствие с ДОИ за придобиване на квалификация по професията "Корабоводител" - трета и четвърта степен на професионална квалификация.

5.3.1. Изпит по теория на професията

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подцелите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подцелите. Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата

оценка, са представени в табл. 4.

Таблица 4

Критерии	Показатели	Тежест (%)
1	2	3
1. Определяне на безопасен маршрут за плаване	<ul style="list-style-type: none">- Определя мястото на кораба;- Анализира и оценява обстановката в зависимост от хидрометеорологичната обстановка и особеностите на района;- Определя и взема под внимание лимитиращите характеристики на кораба и на състава;- Определя и взема под внимание маневрените характеристики на кораба и състава.	20
2. Знания за експлоатацията и поддръжката на кораба, корабните силови уредби, машините, системите и механизмите	<ul style="list-style-type: none">- Познава конструктивното устройство на кораба;- Познава устройството и принципа на действие на КДВГ, системите и механизмите, обезпечаващи работата и контрола на работните параметри на КДВГ и кораб-	15

ния пропульсивен комплекс;

- Знае устройството, принципа на действие на видовете корабни рулеви устройства и правилата за тяхната експлоатация;

- Знае устройството и принципа на действие на палубните механизми и устройства и правилата за тяхната експлоатация;

- Познава видовете корабни спасителни средства и знае правилата за тяхната поддръжка и експлоатация.

3. Знания за товаро-обработката на кораба и грижите за товара по време на рейс

- Познава класификацията и свойствата на товарите;

- Знае технологиите за обработка, превоз и съхранение на товарите;

- Знае как влияе натоварването и укрепването на товарите върху мореходността, устойчивостта, местната и надлъжна здравина и запасната плавучест на кораба;

- Познава общите принципи за съставяне на

-

	товарен план на кораба; - Познава опасните свойства на товарите и специалните изисквания за превоз на опасни товари.	
4. Използване на техническите средства за корабоводене	- Познава основните характеристики и принципа на действие на техническите средства, използвани в корабоводенето; - Познава правилата за експлоатация на техническите средства, използвани в корабоводенето; - Умее да получава и обработва информация от техническите средства, използвани в корабоводенето.	10
5. Знания за международни и национални нормативни документи в корабоплаването	- Познава правния режим в корабоплаването; - Познава регламентите на Кодекса на търговското корабоплаване и подзаконовите нормативни актове към него, касаещи корабоплаването.	10
6. Знания за рамковите процедури за действия при извънредни	- Описва процесите и явленията при различните извънредни обстоя-	10

обстоятелства	<p>телства на кораба;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Описва действията, които се предприемат за предотвратяване или овладяване на възникнали извънредни обстоятелства. 	
7. Писмено и говоримо владеене на чужди езици, използвани в корабоплаването	<ul style="list-style-type: none"> - Разчита, разбира и съставя документи на чужд език, свързани с експлоатацията на кораба; - Води разговори на чужд език, свързани с експлоатацията на кораба; - Използва стандартни термини и изрази, използвани в корабоплаването; - Обменя информация със средствата за радиосвързка относно безопасността на корабоплаването. 	10
8. Знания за изискванията при приемането, обработването, предаването, класификацията и съхраняването на информация	<ul style="list-style-type: none"> - Описва принципа на действие и използване на корабните радиотехнически средства за свързка; - Знае правилата и изискванията за водене на корабните дневници и документация. 	5

9. Познаване правилата и изискванията за осигуряване на безопасни условия на труд и опазване на околната среда	- Знае мерките за безопасност и опазване на човешкия живот; - Познава процедурите по осигуряване на безопасни условия на труд и опазване на околната среда.	10
Общо		100

5.3.2. Изпит по практика на професията

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подцелите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подцелите. По време на изпита обучаваните се поставят при еднакви предварително известни условия и им се дават указания за работа.

Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка, са представени в табл. 5.

Таблица 5

Критерии	Показатели	Тежест (%)
1	2	3
1. Практикува при спазване на правилата за безопасни условия на труд и опазване на околната среда	- Избира и правилно използва необходимите лични предпазни средства; - Употребява правилно и по безопасен начин предметите и средствата на труда; - Разпознава потенциални опасни ситуации, които биха могли да	30

	<p>възникнат в процеса на работа, дефинира и спазва предписанията за своевременни действия;</p> <p>- Не допуска опасни ситуации по време на работа, своевременно и компетентно реагира в критична обстановка;</p> <p>- Не допуска нарушаване на изискванията за опазване на околната среда от замърсяване.</p>	
2. Използва техническите средства за корабоводене	<p>- Умее да пуска в експлоатация, настройва и обслужва техническите средства за корабоводене съгласно предписанията;</p> <p>- Умее да извлича информация от техническите средства за корабоводене и да я използва.</p>	25
3. Спазва изискванията при товаробработка на кораба и грижите за товара по време на рейс	<p>- Умее да разчита и да съставя товарни и митнически документи;</p> <p>- Умее да използва справочна и помощна литература;</p> <p>- Може да оценява експлоатационните характеристики на кораба.</p>	25
4. Оперира, класифи-	- Обменя информация	20

цира и съхранява информация	<p>чрез корабните радио-технически средства за свръзка;</p> <p>- Познава и прилага правилата за водене на корабните дневници и документация;</p> <p>- Познава и използва техническите средства и приложния софтуер за получаване, обработване и изпращане на информация.</p>
	Общо 100

5.4. Удостоверяване на професионалното образование и обучение

Завършено професионално обучение с придобиване на трета и четвърта степен на професионална квалификация по професията "Корабоводител" се удостоверява със свидетелство за професионална квалификация.

Съдържанието на документите се определя съгласно Държавното образователно изискване за документите за системата на народната просвета (Наредба № 4, ДВ, бр. 41 от 2003 г.) и ДОИ за придобиване на квалификация по професията "Корабоводител".

6. Изисквания към материалната база

Придобиването на професионална квалификация по професията "Корабоводител" се получава в институции от системата на професионалното образование и обучение, създадени в съответствие с действащото законодателство, в които обучението се извършва по одобрени от Изпълнителна агенция "Морска администрация" (ИАМА) програми от квалифицирани лица и преподаватели, успешно завършили одобрен от ИАМА моделен курс 6.09 на ИМО. Институциите извършват обучението в съответствие с ДОИ за придобиване на квалификация по професията "Корабоводител" и прилагат система за управление на качеството на учебния процес.

Материалната база трябва да бъде в съответствие с изискванията на действащите нормативни актове на Министерството на образованието и науката, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на вътрешните работи, Министерството на здравеопазването, Министерството на транспорта, отрасловите министерства и българските държавни стандарти.

6.1. Учебен кабинет

Обучението по теория на професията се провежда в учебни кабинети.

Минималните изисквания са в съответствие с Наредба № 6 за компетентност на морските лица в Република България (чл. 54, 55, 56 и 57). Учебно- материалната база трябва да обхваща всички методически, дидактически, технически и материални средства, необходими за качествено и пълноценно провеждане на учебния процес по определен вид дисциплини.

6.1.1. Основно оборудване и обзавеждане

Учебните зали и лабораториите за провеждане на обучение за придобиване на квалификация трябва да отговарят на следните изисквания:

- да са оборудвани с помощни учебни технически средства, учебна дъска (черна или бяла) с подходящи размери, мултимедийни и други средства за обучение и дидактическа техника, учебно- методически табла, схеми и макети, компютри с необходимото програмно осигуряване за обезпечаване на учебния процес;

- да са спазени нормите за използване на компютърна техника, когато учебната зала е компютърен клас;

- да са спазени допълнителните изисквания по техническа и противопожарна безопасност, когато учебната зала е технически клас;

- да са спазени условията за нормално функциониране на техническото оборудване, посочени от производителя;

- да са спазени санитарно-хигиенните норми.

6.1.2. Учебни помагала

Карти, лoции, навигационни издания и помагала, свързани с корабоплаването и търговската експлоатация на кораба.

6.2. Обучението по практика на професията се провежда под формата на учебно-плавателна и учебно-производствена плавателна практика на корабите с продължителност не по-малко от 3 месеца.

6.3. Учебна работилница

Обучаващата институция трябва да има оборудвана работилница по шлосерство и стругарство за провеждане на общометална практика.

Учебни помагала: табла и схеми, онагледяващи основните производствени процеси по шлосерство и стругарство и здравословните и безопасни условия на труд.

7. Изисквания към обучаващите

7.1. По теория

Институциите, подготвящи морски кадри, са създадени и акредитирани в съответствие с действащото законодателство. Обучението се извършва от квалифицирани лица и преподаватели, завършили висше образование по съответната дисциплина и одобрен от ИАМА моделен курс 6.09 на ИМО.

7.2. По практика

Преподавателите по практика трябва да са квалифицирани лица с придобита правоспособност, която е минимум с една степен по-висока от тази на завършващите.

8. Процедури за преглед и актуализиране на ДОИ:

- апробиране на ДОИ в обучаващи институции;
- текущ мониторинг на дейностите, свързани с внедряване на ДОИ;
- ежегоден анализ на резултатите и промени в ДОИ при доказана необходимост.